

De vaste commissie voor Justitie en Veiligheid heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid inzake de brief van 26 augustus over de ingelaste JBZ-Raad op 31 augustus 2021.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Van Meenen

De griffier van de commissie,
Brood

Inhoudsopgave	blz.
I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
1. Vragen en opmerkingen vanuit de VVD-fractie	2
2. Vragen en opmerkingen vanuit de D66-fractie	3
3. Vragen en opmerkingen vanuit de PVV-fractie	5
4. Vragen en opmerkingen vanuit de CDA-fractie	5
5. Vragen en opmerkingen vanuit de SP-fractie	6
6. Vragen en opmerkingen vanuit de VOLT-fractie	7
7. Vragen en opmerkingen vanuit de SGP-fractie	11
II. Reactie van de bewindspersonen	12

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

1. Vragen en opmerkingen vanuit de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie maken zich zorgen over de ontwikkelingen in Afghanistan en de gevolgen voor inwoners die te maken hebben met een (sterk) verslechterende veiligheidssituatie in het land na overname door de Taliban. Zij zijn dan ook positief over het inlasten van deze Raad, hebben kennisgenomen van de brief over de ingelaste JBZ-Raad op 31 augustus en hebben nog enkele vragen.

De voornoemde leden lezen dat vooralsnog vooral sprake is van intern ontheemden maar dat dit snel kan veranderen. Heeft u voldoende zicht op vluchtelingenstromen vanuit Afghanistan naar omliggende landen? Zo niet, hoe kan deze monitoring worden verbeterd?

De leden van de VVD-fractie delen het uitgangspunt van het kabinet dat opvang van vluchtelingen zoveel mogelijk in de regio moet plaatsvinden en dat de inzet van de EU hier primair op gericht moet zijn. Kunt u toelichten in welke landen in de regio rondom Afghanistan al sprake is van opvang van vluchtelingen, al dan niet met ondersteuning van de UNHCR of EU? Kunnen deze bestaande initiatieven worden uitgebreid als dit nodig is voor een stijgende Afghaanse vluchtelingenstroom? Zo niet, met welke landen in de regio kan hiervoor op korte termijn worden samengewerkt? Welke middelen heeft de EU hiervoor ter beschikking en is dit in samenhang met bijdragen van andere landen naar verwachting toereikend voor de grootschalige vluchtelingenopvang in de regio? Zo nee, wat is nodig? En welke drukmiddelen kan de EU inzetten indien buurlanden weigeren om opvang in de regio te bieden?

Deze leden kunnen zich vinden in de door het Sloveens EU-voorzitterschap opgestelde ontwerpverklaring van de JBZ-Raad en moedigen u aan deze te onderschrijven¹. Hoewel de leden zich zorgen maken over de mogelijke vluchtelingenstroom die op gang komt, zijn de genoemde leden geen voorstander van verhoging van de inspanning op het terrein van hervestiging. Zoals u eerder aangaf kampt Nederland al met grote uitstroomproblemen van statushouders uit COA-locaties door woningnood en zal een groter aantal asielzoekers niet op goede en zorgvuldige wijze kunnen worden begeleid tijdens en na de asielprocedure. Wel kan het aantal te hervestigen vluchtelingen waaraan Nederland zich heeft gecommitteerd wat deze leden betreft meer worden toegespitst op Afghaanse vluchtelingen die passen in de Nederlandse samenleving, mede om de integratie zo goed mogelijk te laten verlopen.

¹ (Raadsdocument nr. 11374/21 (limité)).

De leden van de VVD-fractie hebben zorgen over de gevolgen van de situatie van Afghanistan voor de interne veiligheid van de EU. Zij wijzen u op eerder ingediende vragen van de VVD-fractie (2021Z14533) en verwachten dat u op deze JBZ-raad zal pleiten voor zorgvuldige screening van alle asielzoekers op banden met bijvoorbeeld de Taliban. Ook zien zij zich, met het voorval in Frankrijk waarbij personen gelieerd aan de Taliban mee terugkeerden naar Frankrijk, in het nut en de noodzaak van een strenge buitengrensprocedure bij de herziening van het Gemeenschappelijk Europees Asielstelsel gesterkt. Zij hopen dan ook dat u het belang hiervan op deze JBZ-raad nogmaals wilt benadrukken.

Tot slot, het is positief te lezen dat de EU gezamenlijk verklaart dat de acties van Wit-Rusland onaanvaardbaar zijn en dat ferm wordt opgetreden tegen het inzetten van migratie als een geopolitiek drukkemiddel. Wel zijn de leden van de VVD-fractie benieuwd welke middelen de EU reeds heeft ingezet om deze acties door Wit-Rusland te stoppen. Welke activiteiten u onderneemt om, in lijn met de motie Brekermans (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2385), aanvullende sancties tegen Belarus voor te bereiden? Voorts vragen deze leden zich af of de huidige ondersteuning door Frontex voldoende is voor de grensbewaking bij Wit-Rusland. Zo niet, vragen wij u hier ook aandacht voor te vragen bij de raad.

2. Vragen en opmerkingen vanuit de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben de brief ten behoeve van de extra ingelaste JBZ-raad gelezen en hebben daar nog enkele vragen over.

Ontwikkelingen Afghanistan

De leden van de D66-fractie maken zich ernstige zorgen over de ontwikkelingen in Afghanistan. Met het abrupt eindigen van de evacuaties zijn er veel Afghanen achter gebleven die vrezen voor hun leven vanwege hun werk voor Westerse troepen of vanwege andere redenen. Daarnaast zijn er ook Afghanen met een Europees paspoort achtergebleven, waaronder Nederlanders. De inzet moet er daarom op gericht blijven om al deze mensen zo snel mogelijk in veiligheid te brengen, waarbij naast alle Nederlanders, alle Afghanen die vallen onder de motie Belhaj c.s.², zo snel mogelijk naar Nederland dienen te worden overgebracht. Deelt u de mening dat u de verplichting heeft om alle mensen die onder de zojuist vermelde motie Belhaj c.s. vallen, alsnog zo snel mogelijk als dat veilig kan naar Nederland dient te halen? Welke mogelijkheden ziet u tijdens deze raad om daar stappen op te zetten, bijvoorbeeld in samenwerking met andere lidstaten? Hoe gaat de Staatssecretaris zich hier concreet voor inzetten, bijvoorbeeld m.b.t. het vinden van alternatieve evacuatiemogelijkheden? En op welke manieren wordt er samengewerkt met Europese collega's om te zorgen dat alle Afghanen die voor Westerse troepen hebben gewerkt en een Europees paspoort hebben, zo snel mogelijk in veiligheid naar Europa overgebracht worden? Wilt u toezeggen de Kamer van deze voortgang op de hoogte te blijven houden? Wat is de verwachte opstelling van landen zoals Frankrijk, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk als het gaat om het ophalen van Afghanen en Europese burgers die de evacuaties niet hebben gered? Kan er al wat gezegd worden over welke lessen we kunnen leren van bijvoorbeeld Frankrijk, dat de evacuatie van haar aan de krijgsmacht gelieerd personeel eerder heeft geëvacueerd en opgevangen en in hoeverre wordt hier ook over gesproken tijdens de Raad? Tot slot op dit punt vragen deze leden of er zicht is op hoe groot de groep Afghanen is die in eerste instantie niet onder de evacuatiegroep vielen, maar wel gevaar lopen omdat ze bijvoorbeeld voor internationale Niet-Gouvernementele Organisaties (NGO's) hebben gewerkt of als vrouw

² Kamerstuk 27 925, nr 788.

studeerden? Wordt er op de Raad ook gesproken over hoe we deze mensen, in samenwerking met andere NAVO-bondgenoten in veiligheid kunnen brengen in bijvoorbeeld Europese lidstaten, de Verenigde Staten of Canada?

Voorts vragen de leden van de D66-fractie de Staatssecretaris toe te lichten hoe zij verwacht dat een «integraal EU-actieplan voor Afghanistan» er precies uit zal zien? Wat willen landen als Duitsland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk met dit plan? En kan de Staatssecretaris in bredere zin de (verwachte) positie van deze landen op deze Raad schetsen? Is de Staatssecretaris het met bovengenoemde leden eens dat het belangrijk is dat er n.a.v. deze Raad een krachtig en gezamenlijk geluid vanuit de EU komt waaruit blijkt dat de EU de Afghaanse bevolking steunt en helpt waar dat kan en nodig is? Is de Staatssecretaris zich daarnaast bewust van het feit dat de buurlanden van Afghanistan al het grootste gedeelte Afghaanse vluchtelingen opvangen en dat het «EU-actieplan» dus zeer stevig moet zijn om geloofwaardig en effectief te kunnen zijn? Dit kan wat de leden van de D66-fractie betreft alleen als dit actieplan (ook) substantiële en duurzame hulp biedt, waarin ruim aandacht is voor humanitaire aspecten zoals fatsoenlijke opvang, het bieden van psychosociale steun en perspectief. Daarnaast is het voor deze leden vanzelfsprekend dat het overbrengen van de gestrande evacuees (waaronder de Nederlanders) naar verschillende EU-lidstaten en in het geval van de groepen die vallen onder de motie Belhaj c.s. naar Nederland, ook onder het actieplan vallen en krijgen hierop graag uw bevestiging. Op welke manier wordt daar in het actieplan vorm aan gegeven? Tot slot op dit punt achten deze leden het van belang dat wordt toegezegd en dat u zich er (pro)actief voor inzet dat alle acties en voornemens in het actieplan, danwel de inzet in gezamenlijke verklaringen, in overeenstemming is met het internationale en EU-recht, evenals het VN-Vluchtelingenverdrag, en dat dit hierin expliciet wordt bevestigd. Kunt u dit bevestigen?

Verder juichen de leden van de D66-fractie de oproep van de Europese Commissie toe om meer inspanningen op het terrein van hervestiging te verrichten. Meer hervestiging is de enige manier om legale migratie te bevorderen en irreguliere migratie af te remmen. Op deze manier is het mogelijk migratiestromen te reguleren, iets wat alle lidstaten zeggen te willen. Deze leden zijn dan ook benieuwd wat de reacties op deze oproep zijn van zowel Nederland als de andere lidstaten en of de lidstaten hierop bereid zijn gezamenlijk een krachtig signaal af te geven.

Tot slot toont de crisis in Afghanistan andermaal de noodzaak om te komen tot een gezamenlijk Europees migratiepact. De leden vragen welke beweging u hierop verwacht naar aanleiding van de recente ontwikkelingen en zo ja op welke wijze. Wat zal het kabinet doen, naast aandringen op voortgang, om te zorgen dat deze discussie uit de impasse komt?

Verslag IPCR

De leden van de D66-fractie kijken met zorgen naar de situatie aan de grens van Belarus-Litouwen en Belarus-Polen.³ De acties van Belarus om migranten in te zetten als geopolitiek drukmiddel zijn onacceptabel en de leden vinden het dan ook goed dat dit wordt veroordeeld. Tegelijkertijd zijn de betreffende migranten de dupe van dit machtsvertoon. De leden van de D66-fractie zien in de reactie van de lidstaten vooral focus op extra grensbewaking, maar minder aandacht voor de noodzaak tot humanitaire omgang met deze migranten. Zij moeten humaan, conform internationale

³ 32 Afghaanse vluchtelingen zitten vast op een strookje niemandsland tussen Wit-Rusland en Polen. Trouw, 23 augustus 2021.

en Europese verdragen worden opgevangen en geholpen worden. De weigering van Polen om de migranten toe te laten gaat daar tegenin, en mag niet worden getolereerd. Wat gaat u met uw Europese collega's doen om ervoor te zorgen dat deze migranten, evenals de migranten op de grens tussen Belarus en Litouwen, hun recht kunnen uitoefenen en fatsoenlijk worden opgevangen?

3. Vragen en opmerkingen vanuit de PVV-fractie

Kunt u uitleggen hoe het kan dat asielzoekers teruggaan voor vakantie en/of familiebezoek naar het land dat ze zijn ontvlucht? Daar waren zij toch onveilig?

Hoeveel Afghanen met de Nederlandse nationaliteit en/ of met een verblijfsvergunning bepaalde en/of onbepaalde tijd zijn of waren op vakantie en/of familiebezoek in Afghanistan? Hoeveel van deze groep heeft u naar Nederland gerepatrieerd? In hoeveel gevallen kunt u de verblijfsvergunning intrekken i.v.m. vakantie en/of familiebezoek in het land van herkomst? In hoeveel gevallen is er daadwerkelijk tot intrekking over gegaan? Bent u bereid de verblijfsvergunning in te trekken van alle Afghanen en andere asielzoekers die op vakantie gaan naar het land dat ze zijn ontvlucht en ze bij terugkomst in Nederland weer terug te sturen naar datzelfde land aangezien ze daar kennelijk veilig zijn? Zo neen, waarom niet?

Waarom kiest u ervoor om Nederlandse militairen in levensgevaar te brengen om Afghanen te repatriëren terwijl zij er zelf voor hebben gekozen om op reis te gaan naar Afghanistan?

Hoeveel asielzoekers uit Afghanistan komen er op dit moment Nederland binnen? Wat de PVV betreft vangen we nul asielzoekers op. Wat is het aantal maximaal asielzoekers dat de Staatssecretaris bereid is op te vangen? Hoeveel opvangcapaciteit/bedden bent u bereid maximaal vrij te maken?

Zijn er onder de groep gerepatrieerde Afghanen personen die banden hebben met de Taliban? Zo ja, hoeveel en waar zijn deze personen nu? Waarom brengt u de levens van miljoenen Nederlanders in gevaar door deze tikkende tijdbommen naar Nederland te halen?

4. Vragen en opmerkingen vanuit de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de regering, geagendeerd voor dit schriftelijk overleg. Deze leden staan achter de oproep aan de Europese Commissie om te komen tot een integraal EU-actieplan voor Afghanistan waarin naast opvang in de regio en migratiesamenwerking ook aandacht is voor de verschillende humanitaire- en veiligheidsaspecten van mogelijke migratiestromen. De leden van de CDA-fractie hebben nog enkele vragen.

De voornoemde leden begrijpen dat u tijdens aankomende JBZ-raad in eerste instantie zal pleiten voor duurzame opvang in de regio, waarbij de regio wél ondersteunt zal worden door onder meer de EU. Deze leden vragen of u er ook een beeld bij heeft wat er in de regio nodig is om de duurzame opvang te realiseren en hoe snel er kan worden gehandeld gezien de acute nood? Verwacht u voldoende steun voor deze lijn tijdens aankomende JBZ-raad? Kunt u eveneens duiden of er voldoende steun zal zijn om te komen tot een integraal EU-actieplan voor Afghanistan waarin naast opvang in de regio en migratiesamenwerking óók aandacht is voor

de verschillende humanitaire- en veiligheidsaspecten van mogelijke migratiestromen?

Bovengenoemde leden vragen hoe het kan dat al in december 2019 is aangegeven dat de tolken die voor internationale militaire missies in Afghanistan voor bescherming in Nederland in aanmerking komen en dit op het laatst moment moest worden geregeld? Hoe worden tolken die niet mee konden komen met de evacuatie geholpen?

De leden van de CDA-fractie achten het van belang dat er alles aan gedaan wordt om ongecontroleerde migratiestromen richting de EU te voorkomen. Bent u het ermee eens dat daarvoor de eerste voorwaarde is dat vluchtelingen een veilige haven wordt geboden? Deze leden vragen u vervolgens de inzet op een gezamenlijk EU-actieplan volgens u de beste manier is om ongecontroleerde migratiestromen te voorkomen. Wat doet u om wel humanitaire steun te bieden aan de mensen in Afghanistan die dat nodig hebben? Wat doet u aanvullend om ongecontroleerde migratiestromen richting de EU te voorkomen?

De leden van de CDA-fractie begrijpen dat de Europese Commissie aan lidstaten heeft gevraagd om meer inspanningen te leveren op het terrein van hervestiging. Hoe bent u voornemens om met deze oproep om te gaan? Deelt u de mening dat deze oproep niet los gezien kunnen worden van noodzakelijke voortgang ten aanzien van de onderhandelingen over het migratie- en asielpact? Verwacht u een doorbraak in de onderhandelingen? Verwacht u dat vluchtelingen afkomstig uit Afghanistan min of meer solidair over de EU verdeeld zullen worden? Deelt u de mening dat Nederland in dat geval solidair moet zijn met de andere EU-lidstaten en haar steentje moet bijdragen?

De leden van de CDA-fractie zien het grote belang van alertheid voor de mogelijke gevolgen die de situatie in Afghanistan kan hebben voor de interne veiligheid in Europa. Ook hierbij is het van belang dat er per direct geacteerd wordt. U zult aandringen op een gezamenlijke aanpak en het belang van informatie-uitwisseling tussen EU-lidstaten en relevante Europese instanties, waarbij een rol is weggelegd voor de EU Coördinator voor terrorismebestrijding (EU CTC), het EU-inlichtingencentrum (INTCEN) en Europol. In hoeverre is er op dit punt nog sprake van terughoudendheid of knelpunten?

5. Vragen en opmerkingen vanuit de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben diverse vragen.

De leden van de SP-fractie verwachten dat de gevolgen van de machts-overname van de Taliban tot in Europa te merken zullen zijn. Eén van die gevolgen zijn waarschijnlijk toenemende migratiestromen vanuit Afghanistan. Welke inspanningen verricht Europa om deze migratie in goede banen te leiden? Wat gebeurt er om de opvang in de regio te verbeteren?

En hoe zit het met het hervestigen van kwetsbare vluchtelingen? Bent u (al dan niet in Europees verband) bereid om het United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR)-quotum tijdelijk te verhogen om kwetsbare vluchtelingen op een veilige manier op te vangen?

De leden van de SP-fractie hebben diverse vragen over opvang in de regio rondom Afghanistan. Ten eerste zijn zij benieuwd of Afghanen op dit moment überhaupt de mogelijkheid hebben om het land te verlaten? En zo ja, waar dan wel? Is het uit te sluiten dat de Taliban of grenslanden van

Afghanistan de grenzen gaan sluiten waardoor de Afgaanse grens oversteken alsnog onmogelijk wordt gemaakt? Bent u ervan op de hoogte dat diverse buurlanden al hebben aangegeven niet op (meer) vluchtelingen zitten te wachten of zelfs de grens gaan sluiten?

Dan zijn deze leden erg benieuwd naar het vestigen van Europese en Afgaanse onderdanen die aan de diverse civiele en militaire missies hebben meegewerkt. Klopt het dat Nederland heeft toegezegd om ook Afghanen op te vangen die aan de Europese politiemissie hebben meegeholpen? Zo ja, hoe ziet die verdeling eruit en hoe meent de regering tot een eerlijke verdeling te komen? Welke rol is er weggelegd voor het Europees Asielagentschap (EUAA)?

Het is niet uit te sluiten dat primaire of secundaire vluchtelingenstromen in Europa arriveren via Griekenland. De voornoemde leden maken zich daar zorgen over aangezien Griekenland op dit moment alles op alles lijkt te stellen om vluchtelingen buiten te houden of in ieder geval de komst te ontmoedigen.

De leden van de SP-fractie wijzen in het bijzonder op een recente maatregel dat vluchtelingen wordt verweten geen negatieve coronatest bij zich te hebben waarvoor zij beboet worden. Wat vindt u van die maatregel? Griekenland kan vluchtelingen, mensen die op de vlucht zijn voor oorlog en ellende, toch niet verwijten dat zij geen negatieve coronatest af hebben laten nemen? Bent u bereid dit op te brengen bij de Griekse ambtsgenoten? Zo nee, waarom niet?

Hoe kijkt u in meer algemene zin naar het ontmoedigingsbeleid dat Griekenland voert? En wat is de situatie op de Griekse eilanden en in de vluchtelingenkampen? Kan Griekenland een opleving van vluchtelingenstromen wel aan? Hoe is de Europese onderlinge solidariteit geregeld?

Dan over de situatie in de Nederlandse asielzoekerscentra en legerbases die in hoog tempo zijn volgeraakt. In de brief van 25 augustus kondigen de Minister van Binnenlandse Zaken en de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid aan dat zij op zoek zijn naar noodopvang.

Welke lessen zijn er in 2015 getrokken over noodopvang en hoe worden die lessen nu toegepast? Bent u voorbereid om in korte termijn sporthallen en dergelijken in te richten voor de opvang van asielzoekers? Hoe verwacht u de 11.000 vluchtelingen die op een woning wachten onder te gaan brengen?

Is de regering bekend met het SP-plan «Een eerlijke verdeling van vluchtelingen»? Bent u bereid de aanbevelingen in dat plan over te nemen?⁴

6. Vragen en opmerkingen vanuit de Volt-fractie

Procedure

In haar brief schrijft u dat op het moment van schrijven nog geen agenda beschikbaar is. Hoe verklaart u dan dat er al een ontwerpverklaring klaarligt voor de aankomende JBZ-raad, gelijktijdig met het toekomen van de brief aan de Kamerleden? Was u op de hoogte van deze ontwerpverklaring?

⁴ https://www.sp.nl/sites/default/files/nota_vluchtelingen.pdf.

Gezien het feit dat de JBZ-Raad al een ontwerpverklaring klaar heeft liggen over Afghanistan en migratie, kunt u een overzicht geven van de inbreng van de Nederlandse regering in de vorming van het voorstel?

Gezien het feit dat er in aanloop naar de JBZ-raad dus al voorwerk is gedaan, inclusief voorbesprekingen tussen lidstaten met betrekking tot de positie van de aankomende JBZ-raad en dat Minister Ollongren dit onderwerp al besproken heeft in de buitengewone vergadering van Ministers van Binnenlandse Zaken op 17 augustus, hoe verklaart u dat haar eigen positie pas 3 dagen voor de aanvang van de JBZ-raad gecommuniceerd wordt naar de Kamer?

Wanneer zal de Staatssecretaris de Kamer informeren over de onderwerpen die besproken zijn in de JBZ-raad en de uitkomsten van de JBZ-raad? Meer concreet, zult u de Kamerleden informeren over de besluiten van de JBZ-raad en de opgestelde en goedgekeurde actieplannen? Zult u daarbij ook een overzicht geven op welke punten de Nederlandse inzet niet gehaald is en de concrete redenen daarvoor? Kan de Minister hierbij ook inzicht verschaffen over het krachtenveld dat geleid heeft tot dit resultaat?

In haar inbreng op 18 augustus gaf Eurocommissaris Ylva Johansson aan dat er vergaderingen belegd zijn met het Blueprint Network waarin met lidstaten en Europese agentschappen gesproken is over de voorbereiding van verschillende scenario's met betrekking tot migratie. Wat was hierin de Nederlandse inzet?

Eurocommissaris Ylva Johansson gaf aan dat er opvolgende vergaderingen zullen zijn van het Blueprint Network om opvolging te geven aan de zich snel ontwikkelende situatie in Afghanistan en de daaruit voortkomende migratiestromen. Zal Nederland hierbij aanwezig zijn? Wat is hierbij de Nederlandse inzet? Zult u de Kamer van deze ontwikkelingen op de hoogte houden? Zo ja, op welke termijn? Zo nee, waarom niet?

Opvang in de regio

De Volt-fractie is geen voorstander van opvang in de regio, onder meer omdat de landen die hier in eerste instantie voor in aanmerking komen Pakistan, Turkije en Iran zouden zijn. Turkije heeft haar grenzen al gesloten, Iran heeft al zeker 3 miljoen vluchtelingen uit Afghanistan opgenomen en heeft te weinig middelen om nogmaals zo'n groot aantal vluchtelingen op te vangen. Daarnaast kan het politiek moeilijk worden om genoeg financiële hulp te bieden aan Iran, gezien de sancties van de VS. Pakistan wordt door veel Afghanen verantwoordelijk gehouden voor de opmars van de Taliban en zal mogelijk ook geen veilige omgeving bieden voor vluchtelingen uit Afghanistan.

Dit in het achterhoofd houdende, welke garanties kunt u bieden dat Afgaanse vluchtelingen op humanitaire wijze opgevangen kunnen worden in de regio? Als het niet mogelijk blijkt Afgaanse vluchtelingen op humanitaire en veilige wijze op te vangen in de regio, welke alternatieven zal de Staatssecretaris dan aanbieden? Bent u in dat geval bereid om wel te voldoen aan het internationaal recht voor opvang van vluchtelingen dan wel in Nederland, dan wel in Europa?

Bent u bijvoorbeeld bereid om de al bestaande pilots met betrekking tot online rechtsbijstand in derde landen aan te wenden? Dit is nodig om te garanderen dat wanneer vluchtelingen in onveilige omstandigheden in derde landen asiel aanvragen bij de Nederlandse ambassade of ambassades van andere Europese lidstaten, de rechtsbijstand krijgen die

volgens nationaal en internationaal recht verplicht is. Welke stappen heeft u hiervoor genomen, is er bijvoorbeeld contact geweest met experts zoals immigratieadvocaten?

Voor welke middelen zult u zich hard maken in de JBZ-raad om goede omstandigheden, zowel voor ontheemden in Afghanistan als daarbuiten ondersteuning te bieden? Zult u in de JBZ-raad pleiten voor de inzet van deze middelen via de UNHCR om internationale coördinatie te faciliteren?

Bent u bereid om de bijdrage aan de UNHCR structureel, of ten minste eenmalig op te hogen om betere noodhulp in de regio te kunnen bieden? Kunt u garanderen dat zowel een mogelijke opgehoogde bijdrage aan de UNHCR en nationale of Europees-brede noodhulp niet gebruikt wordt voor de opvang van vluchtelingen in Europa of Nederland?

Integraal EU-actieplan voor Afghanistan & migratie

U geeft aan dat u de Europese Commissie zal verzoeken in gesprek te gaan met landen in de regio en landen op de migratieroute richting de EU over migratiesamenwerking en steun voor onder andere opvang en asielmanagement, inclusief de hervestiging van Afghaanse vluchtelingen in andere landen in de regio.

Zult u ook inzetten op hervestiging naar Europese landen, indien de situatie in de regio niet veilig blijkt? Voorziet u problemen om draagvlak te creëren voor betere samenwerking tussen Europese lidstaten met betrekking tot hervestiging en herverdeling van vluchtelingen? Zo ja, welke mogelijke oplossing zult u hiervoor aandragen? Is er tussen een aantal van de Europese lidstaten draagvlak om samen te werken in een zogenaamde «coalition of the willing»?

Hoge Vertegenwoordiger voor buitenlands beleid en veiligheid en vicevoorzitter van de Europese Commissie Josep Borrell en Eurocommissaris Paolo Gentiloni stelden voor om het Temporary Protection Directive in werking te laten treden, dat specifiek ontworpen is om een grote stroom vluchtelingen op te kunnen vangen op een gestructureerde en gecoördineerde manier. Zijn er plannen binnen de JBZ-raad om dit mechanisme in werking te laten treden? Wat is uw positie hierin? Zijn er alternatieven voor het activeren van de Temporary Protection Directive? Zo ja, welke en hoe kunnen deze worden ingezet?

De Temporary Protection Directive poneert een aantal standaarden voor de opvang van vluchtelingen volgens minimum standaarden, zijnde: een verblijfsvergunning voor de gehele duur van de bescherming (die kan duren van één jaar tot drie jaar); passende informatie over tijdelijke bescherming; toegang tot werk; toegang tot huisvesting of huisvesting; toegang tot sociale voorzieningen of bestaansmiddelen; toegang tot medische behandeling; toegang tot onderwijs voor minderjarigen; mogelijkheden voor gezinnen om in bepaalde omstandigheden te herenigen; garanties voor toegang tot de normale asielprocedure.

Zult u zich in de Raad ervoor hardmaken dat tenminste aan deze standaarden voldaan wordt in een EU-actieplan voor de opvang van Afghaanse vluchtelingen? Zo nee, waarom niet? In hoeverre voldoet Nederland nu aan deze standaarden? En als Nederland niet voldoet aan deze standaarden, ligt er een plan klaar om wel aan deze standaarden te voldoen? Welke stappen zult u nemen in de JBZ-raad om ervoor te zorgen dat de Conclusies van de Raad in de geest van deze richtlijn zijn en dus in lijn met de internationale verdragen rondom de opvang van vluchtelingen en het recht op asiel?

Spanje heeft aangegeven dat het wil fungeren als tijdelijke opvanglocatie voor Afghaanse vluchtelingen, alvorens herverdeling over de Europese lidstaten zal plaatsvinden. Welke voorstellen zult u doen in de JBZ-raad om te voorkomen dat in Spanje eenzelfde situatie ontstaat als in Moria? Welke voorstellen zult u doen om ervoor te zorgen dat lidstaten dit keer wel instemmen met snelle herverdeling van vluchtelingen binnen Europa?

In het kader van de spreiding van vluchtelingen zowel binnen Nederland als binnen Europa: in welke mate wordt er in de Nederlandse inzet rekening gehouden met de uitvoerbaarheid in de nationale lidstaten – in Nederland bijvoorbeeld door het Centraal Orgaan Asielopvang (COA)? Zult u inzetten op creatieve oplossingen om voldoende spreiding te garanderen, bijvoorbeeld door al bestaande initiatieven aan te wenden? Volt denkt hierbij bijvoorbeeld aan het Volt initiatief «*Europe Welcomes*», waarbij 500 verschillende gemeenten over heel Europa verklaard hebben bereid te zijn en capaciteit te hebben om vluchtelingen op te vangen. Zijn in dit kader al overleggen tot stand gekomen, eventueel met burgemeesters door heel Europa? Welke stappen zult u ondernemen in de JBZ-raad om dit op Europees niveau te coördineren?

Welke concrete voorstellen zult u doen in de JBZ-raad om ervoor te zorgen dat Europees-breed standaard rechten voor vluchtelingen gegarandeerd worden, zoals rechtsbijstand, recht op een tolk en opvang? Welke stappen zult u ondernemen om ervoor te zorgen dat dit niet ten koste gaat van de mensen die nu in Nederland en Europa wachten op opvang door het gebrek aan opvangcapaciteit?

Welke voorstellen zult u doen in de JBZ-raad om ervoor te zorgen dat het Kinderrechtenverdrag gerespecteerd wordt in het EU-actieplan van migratie, zowel bij de migratiestroom, instroom van vluchtelingen en opvang. Hierbij moet met name gedacht worden aan de garantie van het recht op onderwijs, het recht op gezinsleven en het recht op rechtsbescherming. Heeft u al contact opgenomen met expertorganisaties, zoals Unicef? Is voor de garanties van de rechten in het Kinderrechtenverdrag al contact geweest met de verschillende relevante organisaties zoals Nidos en de Raad voor kindbescherming?

Welke voorstellen zult u doen om de impact van de Europese noodhulp te meten, alsook transparantie te bieden bij welke organisaties de noodhulp ingezet wordt? Op welke manier worden de ingezette middelen, zowel expertise als geld, gecontroleerd? Zijn er bijvoorbeeld voldoende garanties om te voorkomen dat middelen bij de uitvoeringsorganisaties en het maatschappelijk middenveld terecht komen, en niet blijven steken bij overheden (nationaal of lokaal)? Wanneer wordt deze analyse voorgelegd en teruggekoppeld naar de Tweede Kamer?

Zal er in de allocatie van noodhulp specifiek aandacht worden geschonken aan vrouwen- en kinderrechten? Zo ja, in welke vorm? Hoe wordt de impact hiervan gecontroleerd? Op welke termijn zult u de Kamer hierover informeren en op welke manier?

Migratie- en asielpact

U geeft in uw brief aan dat het kabinet tijdens de Raad zal aandringen op voortgang van het Migratie- en asielpact. Frankrijk en Duitsland hebben al aangegeven dat ze in zullen zetten op een initiatief-paper daartoe. Italië heeft zich ook al positief uitgesproken over dit initiatief en schrijft mee aan wat de Italiaanse Premier Mario Draghi benoemde als de «fundamentele lijnen van samenwerking op Europees niveau».

Speelt Nederland een rol in het voorstel van Frankrijk en Duitsland? Zo ja, wat is de Nederlandse inzet ten aanzien van dit initiatief? Zo nee, waarom schrijft Nederland niet mee aan dit initiatief?

Welke voorstellen zult u inbrengen in de JBZ-raad met betrekking tot het migratie- en asielpact? Zult u de uitkomst van de onderhandelingen hiervan terugkoppelen aan de Kamer? Zo ja, op welke termijn?

Kunt u garanderen dat u in de inbreng in de JBZ-raad ook inzet op concrete afspraken over coördinatie tussen lidstaten van vluchtelingenstromen binnen Europa? Zo ja, welke voorstellen zult u daartoe concreet doen?

Belarus

Met betrekking tot de situatie in Belarus, Litouwen, Polen en de inzet van vluchtelingen als geopolitiek pressiemiddel benadrukte Nederland het beschermen van de EU-buitengrens, adequate opvang- en asielprocedures in de getroffen lidstaten, en het voorkomen van secundaire migratie waarbij migranten doorreizen naar andere EU-lidstaten als prioriteiten.

Betekent dit dat u tegen de herverdeling van vluchtelingen over Europa bent? Zo ja, welke stappen zult u nemen om te voorkomen dat we opnieuw een situatie krijgen als in Moria, waarbij vluchtelingen vastzitten in Limbo?

Hoe verklaart u in dit kader haar steun voor de verlenging van de Turkije deal waarbij vluchtelingen door President Erdogan al meermaals zijn ingezet als geopolitiek pressiemiddel? Hoe kan dit in de toekomst voorkomen worden?

7. Vragen en opmerkingen vanuit de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie zijn van mening dat het nu zaak is in te zetten op opvang in de regio, bijvoorbeeld door middel van financiële ondersteuning vanuit de Europese Unie aan buurlanden van Afghanistan als Iran en Pakistan. Welke mogelijkheden ziet u hiervoor, en zal dit ook uw inzet zijn tijdens de komende extra JBZ-raad? Vindt u niet dat hier in Europees verband al veel meer op ingezet had moeten worden in de achterliggende jaren? En welke lessen trekt u uit het feit dat dit nog altijd niet van de grond is gekomen voor uw inzet in de komende periode op dit punt?

De leden van de SGP-fractie lezen dat ingezet wordt op een EU-actieplan voor Afghanistan. In de brief worden enkele thema's genoemd die daarin zouden moeten worden opgenomen. Kunt u concreter aangeven wat uw inzet is voor dit actieplan, welke belangrijke elementen en maatregelen moet het volgens u sowieso behelzen?

Bovengenoemde lezen dat aangedrongen zal worden op voortgang ten aanzien van de onderhandelingen over het migratie- en asielpact. Wat is de stand van zaken op dit moment? En op welke termijn zijn echt concrete uitkomsten te verwachten? Hoe verhoudt dit zich tot de mogelijke migratiestroom die nu op gang kan komen?

De leden van de SGP-fractie vinden dat er ruimhartige hulp moet worden geboden aan vreemdelingen die in Afghanistan en omgeving niet veilig zijn, mede als gevolg van de Nederlandse inzet daar. Hoe gaat u er zorg voor dragen dat er goed zicht komt op wie de echte vluchtelingen en evacués zijn, die bescherming verdienen, zeker in deze crisissituatie

waarin de uitvoerende instanties onder grote druk werken? Voornoemde leden zijn bezorgd over de mogelijkheid dat er terroristen en extremisten met de evacués of asielzoekers meereizen naar Europa of Nederland. Welke acties wilt u in Europees verband hiertegen ondernemen? Gaat u ook aandringen op maatregelen op de langere termijn, zodat bij mogelijke instroom van doorreizende asielzoekers in de komende maanden of jaren ook actieve screening plaatsvindt om deze gevaren te voorkomen?

De leden van de SGP-fractie hebben vragen over de coördinatie tussen de verschillende ministeries. De Ministeries van Buitenlandse Zaken, Defensie en Justitie en Veiligheid werken nu samen om evacuatie te organiseren. Waarom kwam dit zo laat op gang? Hoe zit het met de afstemming tussen de departementen in deze crisissituatie? Is deze samenwerking structureel goed ingeregeld? En hoe is het gesteld met de samenwerking op Europees niveau?

De leden van de SGP-fractie maken zich ook zorgen over het gebrek aan opvangplaatsen voor de verwachte asielinstroom. Het COA geeft aan binnen een aantal weken de volledige bezetting te zullen bereiken. Hoe beoordeelt u de situatie in de asielketen ten opzichte van de verwachte instroom als gevolg van evacuatie vanuit Afghanistan en de mogelijke instroom die op de langere termijn volgt als gevolg van de situatie in Afghanistan? Worden, ondanks de toenemende bezetting van opvangplaatsen, te allen tijde ook de coronamaatregelen gewaarborgd, of komen deze hiermee in het gedrang? Hoe weegt u het maatschappelijk draagvlak en de beperkte opvangmogelijkheden in Nederland ten opzichte van de verwachte toename in asielinstroom? (Hoe) worden ook de effecten op de demografie in ons land en breder in de Europese Unie meegewogen? Vindt u dat hier een fundamentele discussie over moet plaatsvinden? En tot welke actie(s) brengt dit u?

II. Reactie van de bewindspersonen